

VENDIM
Nr. 82, datë 4.11.2015

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES, “PËR LICENCIMIN, RREGULLIMIN DHE
MBIKËQYRJEN E OPERATORËVE TË SISTEMEVE TË PAGESAVE DHE SHTËPIVE
TË KLERIMIT TË PAGESAVE”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 1, pika 4, shkronja “b”, të nenit 43, shkronja “c”, nenit 53, paragrafi 4, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar; dhe të nenit 6 paragrafët 1 dhe 2, nenit 7, nenit 8, paragrafët 1 dhe 2, neneve 9, 10, 11, 12 dhe 14, dhe kreut III të ligjit nr. 133/2013, datë 29.4.2013, “Për sistemin e pagesave”; me propozimin e Guvernatorit dhe të Departamentit të Sistemeve të Pagesave dhe Kontabilitetit dhe Financës, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë,

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullores, “Për licencimin, rregullimin dhe mbikëqyrjen e operatorëve të sistemeve të pagesave dhe shtëpive të klerimit të pagesave”, sipas tekstit bashkëlidhur vendimit.
 2. Ngarkohen subjektet e kësaj rregulloreje me zbatimin e saj.
 3. Ngarkohen Departamenti i Sistemeve të Pagesave dhe i Kontabilitetit dhe Financës, Departamenti i Mbikëqyrjes dhe Departamenti Juridik në Bankën e Shqipërisë me zbatimin e rregullores.
 4. Ngarkohet Departamenti i Marrëdhënieve me Publikun me publikimin e këtij vendimi dhe të rregullores në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë dhe në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë, si dhe me çdo publikim tjetër në zbatim të rregullores.
- Ky vendim hyn në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë.

KRYETARI
Gent Sejko

RREGULLORE
**PËR LICENCIMIN, RREGULLIMIN DHE MBIKËQYRJEN E OPERATORËVE TË
SISTEMEVE TË PAGESAVE DHE SHTËPIVE TË KLERIMIT TË PAGESAVE**

KREU I
TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Qëllimi

Rregullorja synon të garantojë sigurinë, qëndrueshmërinë, mirëfunksionimin dhe efikasitetin e sistemeve të pagesave dhe shtëpive të klerimit të pagesave në Republikën e Shqipërisë.

Neni 2
Objekti

Objekti i rregullores është përcaktimi i kriterëve, afateve, dokumentacionit dhe procedurave, për:

- a) licencimin e operatorëve të sistemeve të pagesave dhe të shtëpive të klerimit të pagesave në Shqipëri;
- b) dhënien e miratimeve paraprake nga ana e Bankës së Shqipërisë dhe detyrimet për njoftime nga ana e operatorëve në Bankën e Shqipërisë gjatë ushtrimit të veprimtarisë;
- c) rregullimin dhe mbikëqyrjen e operatorëve gjatë ushtrimit të veprimtarisë së sistemeve të pagesave dhe të shtëpive të klerimit të pagesave.

Neni 3
Baza ligjore

Rregullorja nxirret në bazë dhe për zbatim të:

- a) nenit 1, pika 4, shkronja “b” dhe të nenit 43 shkronja “c”, nenit 53, paragrafi 4, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar; dhe
- b) nenit 6, paragrafët 1 dhe 2, nenit 7, nenit 8, paragrafët 1 dhe 2, neneve 9, 10, 11, 12 dhe 14 dhe kreut III, të ligjit nr. 133/2013, datë 29.04.2013, “Për sistemin e pagesave”.

Neni 4 Subjektet

Subjekte të kësaj rregulloreje janë personat juridikë që kërkojnë të licencohen si operatorë të sistemeve të pagesave dhe shtëpive të klerimit të pagesave në Shqipëri.

Neni 5 Veprimtaria e subjekteve

Subjektet e kësaj rregulloreje licencohen dhe mbikëqyren, përkatësisht për veprimtaritë e mëposhtme:

a) veprimtaria e sistemeve të pagesave përfshin operacionet e nevojshme për ekzekutim të pagesave të *cash*-it në monedhë vendase dhe në valutë të huaj;

b) veprimtaria e shtëpive të klerimit të pagesave përfshin operacionet e nevojshme për llogaritjen dhe përcaktimin e pozicioneve me vlerë neto.

Neni 6 Përkufizime

1. Për qëllime të zbatimit të rregullores, termat e përkufizuar në nenin 5 të ligjit për sistemin e pagesave kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë rregullore.

2. Në këtë rregullore, fjalët në njëjës mund të interpretohen në shumës dhe anasjelltas, kurdoherë që një gjë e tillë është e nevojshme nga përmbajtja e dispozitës ose nga konteksti.

3. Termat në gjininë mashkullore nënkuptojnë dhe gjininë femërore dhe anasjelltas.

4. Me termin “sistem” kuptohet sistemi i pagesave, si dhe shtëpia e klerimit të pagesave. Në rastet kur do të jetë i nevojshëm diferencimi do të përdoren termat “sistem pagesash” dhe “shtëpi klerimi të pagesave”.

5. Përveç sa parashikohet në paragrafin 1 të këtij neni, për qëllime të zbatimit të rregullores, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

a) “Ligji për sistemin” është ligji nr. 133/2013, datë 29.4.2013, “Për sistemin e pagesave”;

b) “Banka” është Banka e Shqipërisë;

c) “Administrator” është personi fizik sipas kuptimit të ligjit nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, të ndryshuar;

d) “Sistemi i pagesave” është një marrëveshje formale ose një bazë rregullative, e cila është e detyrueshme ndërmjet 3 a më shumë pjesëmarrësish, me rregulla të përbashkëta dhe marrëveshje të standardizuara për ekzekutimin e urdhërtransfertave të *cash*-it ndërmjet pjesëmarrësve;

e) “Shtëpi klerimi të pagesave” është personi juridik që bën llogaritjen dhe krijimin e pozicioneve neto për pagesat;

f) “Operator” është personi juridik që, i vetëm ose në bashkëpunim me persona të tjerë juridikë, operon një sistem pagese/shtëpi klerimi të pagesave;

g) “Aktive likuide” është *cash*-i dhe instrumente të ngjashme me *cash*-in; si për shembull, certifikatat e depozitës ose instrumente të tjera të ngjashme të lëshuara nga banka, të cilat përfshijnë detyrimin për t’u rimbursuar me vlerë nominale;

h) “Rreziku primar” është rreziku që pala tjetër të humbasë vlerën e plotë të përfshirë në një transaksion, për shembull, rreziku që një shitës i një aktivi financiar të dorëzojë pasurinë në mënyrë të pakthyeshme, pa marrë pagesën, apo rreziku që një blerës financiar të paguajë për të në mënyrë të pakthyeshme, por të mos marrë aktivin;

i) “Rreziku ligjor” është rreziku i cili rrjedh nga moszbatimi ose zbatimi jo i duhur i ligjeve/akteve nënligjore apo detyrimeve kontraktore, zakonisht duke rezultuar në një humbje;

j) “Rreziku i kreditës” është rreziku që pala tjetër, qoftë një pjesëmarrës apo subjekt tjetër, nuk do të jetë në gjendje për të përmbushur plotësisht detyrimet e tij financiare në maturim ose në çdo kohë në të ardhmen;

k) “Rreziku i likuiditetit” është rreziku që pala tjetër, qoftë ajo një pjesëmarrës apo subjekt tjetër, nuk do të ketë fonde të mjaftueshme për të përmbushur detyrimet e saj financiare kur ato maturohen, edhe pse ai mund të ketë fonde të mjaftueshme për të përmbushur detyrimet në të ardhmen;

l) “Rreziku operacional” është rreziku i krijuar nga mangësitë në sistemet e informacionit ose procedurat e brendshme, gabimet njerëzore, dështime në administrimin e situatave, ndërprerje të shkaktuara nga ngjarjet e jashtme ose nga shërbimet e kontraktura, të cilat shkaktojnë reduktimin, përkeqësimin apo pezullimin e shërbimeve të ofruara nga një sistem;

m) “Rreziku i kujdestarisë” është rreziku i cili shkaktohet nga humbje në aktivet e mbajtura në kujdestari nga një kujdestar apo nënkujdestar, si rrjedhojë e neglizhencës, mashtrimit, administrimit të dobët ose gabime në regjistrimin e të dhënave/kontabilizim;

n) “Rreziku i investimit” është rreziku i humbjes nga ana e operatorit ose nga një pjesëmarrës kur operatori investon burimet financiare të tij ose të pjesëmarrësit të tij, p.sh. kolateralin;

o) “Rreziku i tregut” është rreziku i humbjeve, si në rastin e pozicioneve të regjistruara në bilanc, ashtu dhe ato jashtë bilancit, që rrjedhin nga lëvizjet në çmimet e tregut;

p) “Palë të interesuara” janë pjesëmarrësit ose operatorët e sistemeve, të cilët ndikojnë dhe ndikohen, në dhe nga, rreziqet në një sistem dhe, rast pas rasti, aktorët e tjerë të prekur (interesuar) të tregut;

q) “Ekspozimi ndaj kredisë” është një sasi ose vlerë, në bazë të së cilës ekziston rreziku që një pjesëmarrës nuk do të shlyejë për vlerën e plotë, në maturim ose në çdo kohë pas kësaj;

r) “Kushtet ekstreme por të mundshme të tregut” nënkupton një set supozimesh bazuar në kushtet historike dhe ato hipotetike, duke përfshirë periudhat më të paqëndrueshme të përjetuara në tregjet që sistemi operon;

s) “Rreziku i përgjithshëm i biznesit” është çdo dëmtim i mundshëm i pozicionit financiar të sistemit nga pikëpamja e biznesit, si pasojë e një rënieje në të ardhurat ose e një rritjeje në shpenzimet e tij, në mënyrë të tillë që shpenzimet të tejkalojnë të ardhurat dhe si rrjedhojë humbjet duhet t’i ngarkohen kapitalit.

KREU II LICENCIMI

Neni 7

Autoriteti licencues

Banka është autoriteti i vetëm përgjegjës për licencimin e operatorëve të sistemeve të pagesave dhe shtëpive të klerimit të pagesave në përputhje me dispozitat e ligjit për sistemin dhe të rregullores.

Neni 8

Kërkesa për kapitalin

1. Shuma e kapitalit fillestar minimal për t’u licencuar, si:

a) operator i sistemeve të pagesave është 100.000.000 lekë;

b) operator i shtëpive të klerimit të pagesave është 40.000.000 lekë.

2. Nga kapitali i përcaktuar në shkronjat “a” dhe “b”, të pikës 1 të këtij neni, pas licencimit, të paktën 50% e tij duhet të mbahet në aktive likuide gjatë gjithë veprimtarisë.

3. Banka ka të drejtë të kërkojë sqarime dhe të bëjë verifikime të mëtejshme lidhur me burimin/et e krijimit të kontributeve/fondeve që do të shërbejnë si kapital fillestar minimal ose si shtesë e mëvonshme e tij.

4. Pagesat dhe/ose shpenzimet për blerjen ose për marrjen me qira të ambienteve dhe të pajisjeve të punës nuk përfshihen në shumën e kapitalit fillestar minimal.

Neni 9

Licenca

1. Licenca është e pakufizuar në kohë, e patransferueshme dhe e patjetërsueshme.

2. Licenca përfshin emrin tregtar të operatorit, emërtimin “Sistem i pagesave” ose “Shtëpi klerimi për pagesat”, numrin dhe datën e lëshimit.

3. Licenca miratohet dhe nënshkruhet nga Guvernatori i Bankës.

Neni 10

Kërkesa në lidhje me dokumentacionin

1. Kërkesa për licencim për sistem pagesash ose shtëpi klerimi pagesash bëhet me shkrim nga ortakët/aksionarët ose administratori i subjektit (sipas formularit nr. 1, bashkëlidhur kësaj rregulloreje) ose nga një person i autorizuar ligjërisht prej tyre (sipas formularit nr. 2, bashkëlidhur kësaj rregulloreje).

2. Kërkesa shoqërohet me dokumentacionin e mëposhtëm:

a) statuti i shoqërisë;

b) akti i themelimit në rastin e një shoqërie të sapokrijuar;

c) lista e ortakëve/aksionarëve dhe pjesëmarrja e tyre në kapitalin e shoqërisë;

d) ekstrakti i regjistrimit të subjektit si person juridik në regjistrin e Qendrës Kombëtare të Regjistrimit, në të cilin të jetë e përcaktuar veprimtaria për të cilën kërkon të licencohet;

e) vërtetimet e mëposhtme të lëshuara nga organet kompetente sipas juridiksionit territorial për ortakët/aksionarët, administratorin dhe/ose përfaqësuesin ligjor:

i) se personi nuk është në ndjekje penale;

ii) se personi nuk është në gjykim për vepra penale;

iii) se personi nuk është i dënuar penalisht; dhe

iv) nga Regjistri Qendror i Përmbauesve Gjyqësorë pranë Ministrisë së Drejtësisë, se personi nuk është në proces ekzekutimi të detyrueshëm për detyrime pasurore të pashlyera.

Dokumentet e sipërcituara duhet të jenë lëshuar jo më herët se 3 (tre) muaj nga data e paraqitjes në Bankë;

f) dokumentacioni për kapitalin dhe burimin e tij:

i) deklaratë noteriale të ortakëve/aksionarëve se burimi i kapitalit fillestar të paguar të subjektit nuk është hua, kredi ose paradhënie nga subjekte të treta;

ii) deklaratë noteriale të ortakëve/aksionarëve mbi burimin e krijimit të kapitalit fillestar të paguar dhe për çdo shtesë të tij gjatë zhvillimit të veprimtarisë, të shoqëruar me dokumentacionin vijues: evidenca e burimit të krijimit të fondeve, e paraqitur në një formë të pranueshme ligjore (raporti i ekspertit kontabël të autorizuar, bilanci kontabël vjetor, dhurata ose burime të tjera të destinuara për blerjen e aksioneve të subjektit) dhe certifikata e autoriteteve kompetente që siguron të dhëna për bilancin e shoqërisë dhe rregullshmërinë e pagesës së tatimeve dhe taksave;

iii) vërtetim nga banka ose dega e bankës së huaj të licencuar nga Banka, që subjekti ka bllokuar, në një llogari pranë saj, shumën e kapitalit të kërkuar sipas nenit 8, paragrafi 1, 2 ose 3 sipas rastit. Kjo shumë zhbllkohet nëpërmjet njoftimit të Bankës, në përfundim të procedurës së licencimit.

g) dokumentacioni për ortakët/aksionarët në rastin kur ata janë persona juridikë:

i) statuti dhe ekstrakti i regjistrimit tregtar (për personat juridikë të huaj – aktet e barasvlershme/ekuivalente juridikisht sipas legjislacionit/juridiksionit të huaj);

ii) vendimi i organit vendimmarrës të shoqërisë për pjesëmarrjen në kapitalin e operatorit; dhe

iii) vërtetim nga autoritetet përkatëse për shlyerjen e detyrimeve fiskale (për personat juridikë të huaj – aktet e barasvlershme/ekuivalente juridikisht sipas legjislacionit/juridiksionit të huaj).

h) dokumentacioni për ortakët/aksionarët në rastin kur ata janë persona fizikë, tregtarë ose individë:

i) për personat fizikë tregtarë:

- ekstrakti i regjistrimit në regjistrin tregtar dhe vërtetim nga organet e tatim-taksave për shlyerjen e rregullt të detyrimeve fiskale.

ii) për individët:

- dokumenti i identifikimit (emër, mbiemër, kombësi, shtetësi), adresa e saktë e vendbanimit dhe një CV e nënshkruar; dhe

- lista e bizneseve në të cilat ortaku/aksionari ka pjesëmarrje influencuese, ekstrakti i regjistrimit tregtar për secilin rast, si dhe të dhëna mbi ndonjë rast paaftësie paguese dhe/ose falimentimi.

i) dokumentacioni për administratorin:

i) vendimi i organeve vendimmarrëse të shoqërisë për emërimin e tij;

ii) dokumenti i identifikimit;

iii) CV-ja e nënshkruar;

iv) diploma universitare dhe dokumente që vërtetojnë kualifikimet e tjera të administratorit;

v) të paktën një referencë nga punëdhënësi të mëparshëm; dhe

vi) deklaratë personale për shlyerjen e rregullt të detyrimeve fiskale;

j) një përshkrim të detajuar të aktivitetit të subjektit dhe të pasqyrave financiare të audituara për tri vitet e fundit ose për periudhën e ushtrimit të veprimtarisë së shoqërisë, me përjashtim të rastit kur është një shoqëri në proces themelimi;

k) planin e biznesit, për një periudhë jo më pak se 3 (tre) vjet, me përmbajtje si më poshtë:

i) një plan për zhvillimin dhe konceptin ekonomik të aktivitetit të subjektit, i cili duhet të bazohet në vlerësime realiste dhe të justifikojë aftësitë e subjektit për të përdorur burimet teknike dhe financiare, si dhe sistemet dhe procedurat, në mënyrë të tillë që të garantojë një funksionim normal dhe të qëndrueshëm të veprimtarisë, për të cilën subjekti kërkon të licencohet; parashikimi i të ardhurave dhe shpenzimeve për 3 (tri) vitet e para të veprimtarisë bëhet sipas formularit nr. 3, bashkëlidhur rregullores;

ii) një analizë të rreziqeve ndaj të cilave subjekti dhe/ose pjesëmarrësit janë të ekspozuar ose mund të ekspozohen në të ardhmen, parimet dhe masat për administrimin e rreziqeve;

iii) një përshkrim të pajisjeve teknike dhe burimeve të nevojshme për të kryer veprimtarinë, duke

përfshirë këtu sisteme të përshtatshme kompjuterike, informatike, kontabël dhe të regjistrimit;

iv) një informacion lidhur me mjediset/vendndodhjen/ambientet ku subjekti parashikon të kryejë aktivitete, pajisjet përkatëse, si dhe masat e sigurisë për ruajtjen e tyre; dhe

v) një përshkrim të organigramës, duke përfshirë skemën organizative.

l) Rregullore/manuale dhe dokumente në lidhje me administrimin e sistemit, duke përfshirë:

i) strukturën organizative dhe përgjegjësitë kryesore për çdo funksion ose njësi organizative;

ii) sistemet dhe procedurat për identifikimin, administrimin, kontrollin dhe raportimin e rreziqeve ku operatori i sistemit ose pjesëmarrësi janë të ekspozuar ose mund të ekspozohen në të ardhmen;

iii) sistemet dhe mekanizmat e auditit të brendshëm, procedurat administrative dhe kontabël, të cilat përfshijnë metodat dhe mjetet e monitorimit dhe kontrollit efektiv të rrezikut, duke përfshirë këtu edhe rrezikun e përdorimit të sistemit për pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit;

iv) masat të cilat sigurojnë vijueshmërinë dhe qëndrueshmërinë e ofrimit të shërbimeve të sistemit;

v) procedurat dhe masat për një drejtim sa më të mirë të konflikteve potenciale të interesit që mund të lindin gjatë kryerjes së veprimtarisë;

vi) përshkrim të organizimit dhe administrimit të sistemit të informacionit, duke përfshirë mënyrën e ruajtjes dhe të mbrojtjes së informacionit dhe të të dhënave personale për pjesëmarrësit apo për subjektet e tjera të interesuara për t'u përfshirë në sistem;

vii) rregullat e operimit të sistemit;

viii) projekt marrëveshjen tip me pjesëmarrësit, e cila përmban rregullat e përgjithshme dhe procedurat standarde për klerimin dhe/ose ekzekutimin e transfertave. Kërkuesi dorëzon të paktën tri marrëveshje të nënshkruara me tre pjesëmarrës, të lidhur me kushtin e hyrjes në fuqi pas marrjes së licencës;

ix) kriteret e përgjithshme për pranimin, përjashtimin dhe mbikëqyrjen e pjesëmarrësve, si dhe të drejtat dhe detyrimet e palëve;

x) përcaktimin e agentit shlyerës dhe mënyrën e garantimit të parevokueshmërisë së urdhër-transfertës;

xi) mënyrën e pranimit të urdhërtransfertës, si dhe formën dhe strukturën e saj;

xii) mënyrën e pranimit, si dhe formën dhe strukturën e informacionit për transaksionet në llogaritë e shlyerjes;

xiii) afatet kohore të pranimit të urdhër-transfertës, si dhe përcaktimin e çastit kur urdhërtransferta konsiderohet e hyrë në sistemin e pagesës/shtëpinë e klerimit të pagesave;

xiv) përcaktimin e çastit kur urdhërtransferta konsiderohet si e parevokueshme nga sistemi i pagesës/shtëpia e klerimit të pagesave;

xv) metodat të cilat garantojnë fondet për shlyerjen e urdhërtransfertave të pranuar në sistem;

xvi) tarifatat dhe komisionet e aplikuar ndaj pjesëmarrësve/nënpjesëmarrësve.

3. Dokumentacioni sipas paragrafit 2 paraqitet në gjuhën shqipe, në origjinal ose në kopje të noterizuar. Në rastin e dokumentacionit të lëshuar nga autoritetet zyrtare përkatëse në shtete të huaja, të ndryshme nga Republika e Shqipërisë, dokumentacioni paraqitet i legalizuar nga autoritetet përgjegjëse.

4. Dokumentacioni dorëzohet në Bankë me zarf të mbyllur ose dërgohet me postë të regjistruar.

5. Subjekti, përveç dokumentacionit të përcaktuar në këtë nen, dorëzon pranë Bankës edhe formularët nr. 4 dhe nr. 5, bashkëlidhur rregullores.

6. Formularët 1–5 bashkëlidhur, janë pjesë përbërëse e kësaj rregulloreje.

Neni 11

Kërkesa për administratorët

Administratorët e operatorit plotësojnë të paktën kriteret e mëposhtme:

a) të kenë diplomë universitare ose minimalisht të kenë kryer programin e ciklit të dytë të studimeve në institucionet e arsimit të lartë (në rastin e administratorëve, të diplomuar në Shqipëri), si rregull në ekonomi ose teknologji informacioni;

b) të kenë përvojë profesionale jo më pak se 3 (tre) vjet, në pozicione drejtuese, në fushën financiare ose në ndonjë fushë tjetër të konsideruar të përshtatshme nga Banka;

c) të kenë reputacion të lartë etik dhe profesional;

d) të mos kenë shkaktuar ose të mos kenë qenë përgjegjës për falimentimin e ndonjë subjekti që ushtron aktivitet ekonomik;

e) të mos jenë në ndjekje penale ose të mos jenë shpallur fajtorë nga gjykata për një vepër penale me rrezikshmëri të lartë shoqërore;

f) të mos kenë qenë subjekt i procedurave të deklarimit të paaftësisë paguese ose të falimentimit, si dhe të jenë të çliruar nga pagesa e detyrimeve pasurore të kaluara;

g) të mos jenë ndëshkuar nga Banka gjatë 5 (pesë) vjetëve të fundit për shkelje të rënda të legjislacionit bankar.

Neni 12

Kriteret për dhënien ose refuzimin e licencës

1. Banka merr vendim për dhënien e licencës vetëm kur krijon bindjen se operatori plotëson kërkesat e ligjit për sistemin dhe të rregullores.

2. Banka refuzon dhënien e licencës kur nuk plotësohen kërkesat e ligjit për sistemin dhe të rregullores, veçanërisht në rastet e mëposhtme:

a) në gjykimin e saj, planbiznesi i propozuar nuk paraqet besueshmëri për realizimin e veprimtarisë së sistemit;

b) të paktën njëri nga administratorët ose ortakët/aksionarët ka qenë subjekt i procedurave të deklarimit të paaftësisë paguese ose të falimentimit;

c) nuk paraqitet informacion lidhur me identitetin e ortakëve/aksionarëve;

d) vërtetohet se të paktën njëri nga ortakët/aksionarët:

i) është në ndjekje penale ose është dënuar nga gjykata me vendim gjyqësor të formës së prerë për kryerjen e një vepre penale me rrezikshmëri të lartë shoqërore;

ii) është në ndjekje penale ose është dënuar nga gjykata me vendim gjyqësor të formës së prerë për kryerjen e një vepre penale që lidhet me pastrimin e parave ose me financimin e terrorizimit; dhe

iii) kur ndaj tij është marrë vendimi nga gjykata për moslejimin e ushtrimit të profesionit;

e) nuk zotëron shumën e kapitalit fillestar minimal të kërkuar nga Banka.

3. Banka bashkëpunon me autoritete të tjera vendase ose të huaja me qëllim shkëmbimin e informacioneve dhe bashkërendimin e veprimtarive në kuadër të licencimit të sistemit të pagesave/shtëpisë së klerimit.

4. Banka, brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve pune nga data e marrjes së vendimit sipas paragrafit 1 ose 2 të nenit, i njofton subjektin vendimin për dhënien e licencës ose e njofton atë me shkrim mbi refuzimin e dhënies së saj, të shoqëruar me arsyet përkatëse.

Neni 13

Procedurat dhe afatet për shqyrtimin e kërkesës për licencim

1. Banka shqyrton dokumentacionin e paraqitur në përputhje me kërkesat e ligjit për sistemin dhe të rregullores.

2. Nëse dokumentacioni i paraqitur nuk është i plotë dhe/ose nuk përmbush kërkesat e përcaktuara në rregullore, Banka brenda 30 (tridhjetë) ditëve pune i dërgon njoftim subjektit për mangësitë ose për mospërputhjet me dispozitat e ligjit për sistemin dhe të rregullores, së bashku me kërkesën për informacion ose dokumentacion shtesë.

3. Banka jep ose refuzon dhënien e licencës brenda 3 (tre) muajve nga data e pranimit të kërkesës për licencë.

4. Data e pranimit të kërkesës për licencë konsiderohet data kur kërkuesi ka plotësuar të gjitha kërkesat, sipas nenit 10 të rregullores. Kjo datë i njoftohet me shkrim subjektit nga Banka.

5. Banka ndërpret procedurat e shqyrtimit të kërkesës për licencë në rast se të dhënat dhe/ose dokumentacioni i kërkuar për licencim nuk plotësohet brenda 6 (gjashtë) muajve pas datës së aplikimit fillestar për licencë. Në rast të ndërprerjes së procedurës së shqyrtimit të kërkesës për licencë, Banka njofton me shkrim subjektin.

6. Banka pas paraqitjes së dokumentacionit të plotë sipas kërkesave të Ligjit për sistemin dhe të rregullores, si dhe pas plotësimit të informacionit shtesë sipas paragrafit 3 të nenit:

a) shqyrton dhe analizon dokumentacionin e paraqitur;

b) vlerëson aftësinë profesionale të administratorëve;

c) organizon nëse e çmon të nevojshme takime me operatorin për të diskutuar planbiznesin e paraqitur dhe probleme të tjera të lidhura me veprimtarinë e propozuar; dhe

d) vlerëson sistemet në bashkëpunim edhe me ekspertë të jashtëm nëse konsiderohet e nevojshme.

7. Banka mund të inspektojë mjediset/zyrat ku do të zhvillohet veprimtaria e subjektit, me qëllim verifikimin e plotësimit të kushteve teknike dhe të sigurisë për ushtrimin e tyre.

8. Shqyrtimi i dokumentacionit të licencimit dhe inspektimi i mjediseve/zyrave të punës kryhet nga

Departamenti i Sistemeve të Pagesave dhe i Kontabilitetit dhe Financës, në bashkëpunim rast pas rasti me Departamentin Juridik, Departamentin e Mbikëqyrjes, Departamentin e Teknologjisë së Informacionit dhe Departamentin e Sigurimit dhe Mbrojtjes në Bankë.

Neni 14

Publikimi i vendimit/urdhrit për dhënien e licencës

Banka publikon vendimin/urdhurin për dhënien e licencës së operatorit të sistemit në mënyrën që e gjykon më të përshtatshme.

Neni 15

Komisioni

1. Subjekti që kërkon dhënien e licencës për të operuar sistemin, paguan një komision për përpunimin e kërkesës për licencë në shumën 30,000 (tridhjetë mijë) lekë në Bankë, në momentin e paraqitjes së kërkesës dhe dokumentacionit përkatës.

2. Komisioni nuk rimbursohet në rast të refuzimit të dhënies së licencës nga Banka.

Neni 16

Revokimi ose pezullimi i licencës

1. Banka mund të revokojë ose të pezullojë licencën, në rastet e:

a) përcaktuara në nenin 7, paragrafi 1 të ligjit për sistemin;
b) moszbatimit të masave të parashikuara në nenin 44, pika 1, shkronjat “a” dhe “b” të rregullores, të cilat në opinionin e Bankës mund të çojnë në kërcënimin e stabilitetit të sistemit financiar të vendit; dhe

c) kur kërkohet nga vetë operatori.

2. Në rastin kur pezullimi ose revokimi i licencës kërkohet nga vetë operatori:

a) operatori duhet të njoftojë Bankën e Shqipërisë 30 (tridhjetë) ditë pune përpara pezullimit ose ndërprerjes së veprimtarisë;

b) kërkesa për pezullim ose revokim nga ana e operatorit duhet të shoqërohet me një plan veprimi i cili duhet të parashikojë të gjitha masat e nevojshme për ruajtjen e stabilitetit financiar të pjesëmarrësve dhe përmbushjen e të gjitha detyrimeve të operatorit ndaj pjesëmarrësve të krijuara nga procesimi i pagesave në sistem.

3. Vendimi/urdhri për pezullimin ose revokimin e licencës, i arsyetuar, i komunikohet menjëherë me shkrim operatorit dhe publikohet në mënyrën që gjykohet më e përshtatshme nga Banka.

4. Operatori ndalohet të kryejë veprimtaritë e përcaktuara në licencë pas hyrjes në fuqi të vendimit/urdhrit të Bankës për revokimin dhe/ose pezullimin e saj, për aq kohë sa zgjat afati i pezullimit në këtë rast.

5. Vendimi/urdhri për revokimin ose pezullimin e licencës miratohet dhe nënshkruhet nga Guvernatori i Bankës.

KREU III

MIRATIMET PARAPRAKE DHE DETYRIMET PËR NJOFTIM

Neni 17

Miratimet paraprake

1. Operatori i sistemit, pa miratimin paraprak të Bankës, nuk mund:

a) të zvogëlojë kapitalin;
b) të emërojë një ose disa administratorë; dhe
c) të nënshkruajë marrëveshje me të tretët për kontraktimin e një shërbimi të caktuar (*outsourcing*) që ka lidhje me veprimtarinë për të cilën është licencuar.

2. Banka jep ose refuzon, në mënyrë të arsyetuar, miratimin paraprak, sipas paragrafit 1, brenda 2 (dy) muajve nga paraqitja e plotë e kërkesës, mbështetur në dokumentacionin e përcaktuar në nenin 18 të rregullores.

3. Miratimet paraprake ose refuzimet jepen nga Zëvendësguvernatori i Parë i Bankës.

Neni 18

Kërkesa në lidhje me dokumentacionin për miratimet paraprake

1. Operatori i sistemit për të marrë miratimet paraprake të përcaktuara në nenin 17 të rregullores,

paraqet një kërkesë me shkrim pranë Bankës, të shoqëruar me dokumentacionin e mëposhtëm:

- a) për zvogëlimin e kapitalit:
 - i) vendimin e asamblesë për zvogëlimin e kapitalit; dhe
 - ii) relacionin shoqërues me arsyet e këtij ndryshimi;
 - b) për të emëruar administratorin/ët:
 - i) vendimin e strukturës vendimmarrëse për emërimin e administratorit/ëve; dhe
 - ii) dokumentacionin sipas shkronjës “I”, paragrafit 2, të nenit 10 të rregullores;
 - c) për marrëveshjet me të tretët (*outsourcing*):
 - i) kontratat përkatëse (të lidhura me kushtin e hyrjes në fuqi pas dhënies së miratimit paraprak nga ana e Bankës), të cilat duhet të parashikojnë edhe detyrimin e nënkontraktorit/kontraktorit për të raportuar pranë Bankës, si dhe të drejtën e Bankës për t’i mbikëqyrur, në varësi të rëndësisë që paraqet për sigurinë e sistemit të pagesës/shtëpisë së klerimit shërbimi i nënkontraktuar/kontraktuar;
 - ii) vendimin e organit drejtues për lidhjen e marrëveshjeve me të tretë (*outsourcing*);
 - iii) analiza/vlerësime dhe dokumentacione të organeve drejtuese të operatorit, të cilat sigurojnë se:
 - cilësia e shërbimeve dhe vijimësia e veprimtarisë nuk cenohen apo komprometohen nga transferimi i aktiviteteve;
 - ofruesi i shërbimit ka reputacion, eksperiencën e duhur, si dhe një situatë financiare të qëndrueshme; dhe
 - njohjen dhe kontrollin mbi rreziqet që mund të rrjedhin nga transferimi i aktiviteteve.
2. Banka, sipas rastit mund të kërkojë edhe dokumente shtesë, përveç sa është parashikuar në këtë nen.

Neni 19

Detyrimet për njoftim

1. Operatori njofton menjëherë Bankën, në rastet e:
 - a) ngjarjeve të jashtëzakonshme, në rast të paaftësisë paguese ose ndërprerjen e veprimtarisë së pjesëmarrësve në sistem;
 - b) ngjarjeve të jashtëzakonshme, në rast të problemeve në funksionimin e sistemit, duke përfshirë masat korrigjuese të ndërmarra;
 - c) ngjarjeve të veçanta që mbulojnë të dhënat specifike të kërkuara nga Banka me qëllim të kryerjes së mbikëqyrjes mbi operacionet e sistemit;
 - d) vlerësimit se ka shkaqe të justifikuara për ndërprerjen ose pezullimin e ndonjë prej aktiviteteve të sistemit;
 - e) vlerësimit se ka shkaqe për revokimin e licencës; dhe
 - f) çdo ndryshimi në listën e pjesëmarrësve dhe nënpjesëmarrësve të sistemit.
2. Operatori njofton Bankën brenda 30 (tridhjetë) ditëve për:
 - a) ndryshimin e emrit;
 - b) ndryshimin e statutit;
 - c) zmadhimin e kapitalit;
 - d) ndryshimet në strukturën e kapitalit;
 - e) ndryshime në strukturën organizative;
 - f) ndryshim të selisë dhe adresës;
 - g) largimin e administratorëve;
 - h) ndryshimin e rregulloreve të brendshme/metodat/çdo dokumentacion tjetër që shërben për të siguruar mirëfunksionimin e sistemit;
 - i) studimin e fizibilitetit për projekte të reja;
 - j) ndryshime në përmbajtjen e kontratave me pjesëmarrësit dhe në kontratat me operatorët e tjerë; dhe
 - k) çdo ndryshim tjetër që është i detyrueshëm për regjistrim në regjistrin tregtar.

3. Në rastin e ndryshimit të emrit, pas kërkesës së operatorit, Banka e pajis atë me një format të ri licence në të cilin pasqyrohet emri i ri.

KREU IV

PARIMET QË RREGULLOJNË VEPRIMTARINË E OPERATORIT

Përputhshmëria me parimet

1. Operatori kryen veprimtarinë e tij në përputhje me standardet dhe praktikat më të mira ndërkombëtare të Bankës Qendrore Evropiane (ECB) dhe Banka për Rregullime Ndërkombëtare (BIS), të udhëhequra nga parimet e administrimit të kujdesshëm.

2. Në përmbushje të administrimit të kujdesshëm, operatori:

- a) merr masat e duhura për kufizimin e rreziqeve;
- b) siguron nivele të larta të transparencës dhe të përpikërisë; dhe
- c) merr masa për funksionimin e vazhdueshëm dhe efikas të sistemit.

3. Parimet e administrimit të kujdesshëm përcaktohen të përmbledhura në nenet 21 deri 38 të rregullores dhe do të detajohen në mënyrë të hollësishme me akt nënligjor të posaçëm të Bankës, që do të shërbejnë për mbikëqyrjen e operatorëve.

4. Në rastin e ndryshimeve të rëndësishme të funksionimit të sistemit, të shërbimeve të ofruara dhe futjes së shërbimeve të reja, operatori organizon forma të përshtatshme konsultimi me përdoruesit, në mënyrë që të vlerësohet ndikimi i nismës dhe përshtatshmëria e funksionaliteteve të ofruara.

5. Në mënyrë që të sigurohet ofrimi i shërbimeve të sigurta dhe efikase nga sistemi, operatori përmbush kërkesat specifike teknike, organizative dhe funksionale të përcaktuara në aktet nënligjore të Bankës.

6. Banka për qëllime të mbikëqyrjes së sistemeve të licencuara në bazë të kësaj rregulloreje do të bëjë publike politikat e mbikëqyrjes, si dhe procedurat specifike për mbikëqyrjen e sistemit në varësi të rëndësisë që ai paraqet për stabilitetin e tregjeve financiare.

Baza rregullative

Operatori krijon një bazë rregullative të shëndoshë, të qartë, transparente dhe detyruese, për çdo aspekt të veprimtarisë së tij, dhe në të gjitha juridiksionet përkatëse.

Qeverisja

1. Operatori krijon rregulla qeverisjeje të qarta dhe transparente, të cilat nxisin sigurinë dhe efikasitetin, si dhe mbështesin stabilitetin e sistemit financiar në përgjithësi, dhe interesin publik dhe të palëve të interesuara, në veçanti.

2. Operatori monitoron në mënyrë të rregullt, dhe të paktën një herë në vit vlerëson përshtatshmërinë e kuadrit për administrimin e rreziqeve.

Kuadri për administrimin e plotë të rreziqeve

Operatori krijon një kuadër të qëndrueshëm të administrimit të rrezikut me qëllim administrimin e plotë të rrezikut ligjor, të kreditit, të likuiditetit, atij operacional, si dhe rreziqeve të tjera.

Rreziku i kreditit

1. Operatori vlerëson, monitoron dhe administron në mënyrë efektive rrezikun e kreditit të gjeneruar nga pjesëmarrësit, si dhe nga vetë operatori, në procesin e pagesave, klerimit dhe të shlyerjes. Për këtë qëllim, operatori mban:

a) burime të mjaftueshme financiare, në mënyrë që të mbulojë plotësisht dhe me një shkallë të lartë besimi, ekspozimin e kreditit për çdo pjesëmarrës.

b) burime financiare shtesë, në mënyrë që të mbulojnë një gamë të gjerë të skenarëve të mundshëm të stresit. Këta skenarë përfshijnë, por nuk kufizohen në mosshlyerjen e dy pjesëmarrësve dhe filialeve të tyre, supozim ky i cili mund të shkaktojë në terma të agreguar, ekspozimin ndaj kredisë më të madh në kushtet ekstreme, por të mundshme, të tregut.

2. Matja dhe monitorimi i ekspozimeve ndaj rrezikut të kredisë bëhet/administrohet/kryhet gjatë gjithë ditës, duke përdorur informacionin në kohë reale dhe me mjetet e duhura të administrimit të rrezikut.

Kolaterali

1. Operatori i cili kërkon kolateral për administrimin e rrezikut të kreditit të tij apo atë të

pjesëmarrësve të tij, pranon kolateral me rrezik të ulët krediti, likuiditeti dhe tregu.

2. Operatori i cili kërkon kolateral për administrimin e rrezikut të kreditit të tij apo atë të pjesëmarrësve të tij, përcakton marxhe reduktuese (*hair cut*) dhe limite përqendrimi konservatore dhe të përshtatshme.

Neni 26

Rreziku i likuiditetit

1. Operatori vlerëson, monitoron dhe administron në mënyrë efektive rrezikun e tij të likuiditetit.

2. Operatori disponon burime likuide të mjaftueshme, në të gjitha monedhat e përdorura, me qëllim:

- a) shlyerjen e detyrimeve të pagesave brenda afateve të caktuara dhe me një shkallë të lartë besimi;
- b) përmbushjen e nevojave edhe në kushtet e provave të rezistencës, të cilat përfshijnë, por nuk kufizohen në mosshlyerjen e një pjesëmarrësi dhe filialeve të tij, çka do të gjeneronte detyrime më të larta për likuiditet, në terma të agreguar, për operatorin në kushtet ekstreme, por të mundshme, të tregut.

Neni 27

Finaliteti i shlyerjes

Operatori garanton shlyerje finale, të qartë dhe të sigurt, të paktën deri në fund të datë- valutës dhe kur është e nevojshme ose e preferueshme, siguron shlyerje finale brenda ditës ose në kohë reale.

Neni 28

Shlyerja e parave

1. Operatori kryen shlyerjen e parave në llogaritë e bankës qendrore, atëherë kur është e mundshme.

2. Operatori, në qoftë se shlyerja nëpërmjet llogarive të bankës qendrore nuk është praktikisht e mundshme, minimizon dhe kontrollon në mënyrë rigorozë rrezikun e kreditit dhe likuiditetit, të cilat rrjedhin nga përdorimi i llogarive të bankave tregtare për shlyerje.

3. Në rastin kur shlyerja kryhet në llogaritë e bankës tregtare, operatori:

a) monitoron, administron dhe kufizon rrezikun e likuiditetit dhe të kreditit që vjen nga bankat tregtare në rolin e agentit shlyerës;

b) krijon dhe monitoron kritere rigorozë për kontrollin e agentit shlyerës, duke pasur parasysh, përveç të tjerave, rregullimin, mbikëqyrjen, aftësinë paguese, kapitalizimin, aksesin në likuiditet dhe besueshmërinë operationale;

c) monitoron dhe administron, gjithashtu, përqendrimin e kreditit dhe ekspozimin e likuiditetit të agentit shlyerës.

4. Në rastin kur operatori kryen shlyerjen në llogaritë e tij, monitoron dhe administron në mënyrë rigorozë rreziqet e tij të likuiditetit dhe të kreditit.

5. Në rastin kur shlyerja ndodh në llogaritë e bankës tregtare, marrëveshja midis palëve duhet të përcaktojë qartë:

a) momentin kur urdhërtransferta konside-rohet e shlyer në librat e agentit shlyerës;

b) momentin kur urdhërtransferta konside-rohet finale dhe e parevokueshme; dhe

c) disponueshmërinë e fondeve për t'u përdorur sa më shpejt të jetë e mundur ose të paktën deri në fund të ditës.

Neni 29

Sistemet e shlyerjes për vlera të këmbjera

Operatori që shlyen transaksione të cilat përfshijnë shlyerjen e dy detyrimeve të ndërlidhura (si për shembull, transaksionet me tituj ose të këmbimeve valutore), eliminon rrezikun primar, duke kushtëzuar shlyerjen finale të një detyrimi me shlyerjen finale të detyrimit tjetër.

Neni 30

Rregullat dhe procedurat për mosshlyerjen nga ana e një pjesëmarrësi

Operatori përmban rregulla dhe procedura efikase dhe të përcaktuara qartë për administrimin e mosshlyerjes nga ana e një pjesëmarrësi, të cilat garantojnë se operatori mund të ndërmarrë në kohë veprime me qëllim që të kontrollojë situata humbjeje dhe të presioneve të likuiditetit, si dhe të garantojë vijueshmërinë e veprimtarisë.

Neni 31

Rreziku i përgjithshëm i biznesit

Operatori identifikon, monitoron dhe administron rrezikun e përgjithshëm të biznesit dhe mban aktive likuide neto, të cilat janë të mjaftueshme:

- a) për të mbuluar humbjet e mundshme të biznesit, duke garantuar kështu vijueshmërinë e operimit dhe të ofrimit të shërbimeve edhe në raste kur këto humbje materializohen; dhe
- b) për të siguruar një rikuperim ose një procedurë të rregullt për mbylljen e operacioneve dhe shërbimeve kritike.

Neni 32

Rreziku i kujdestarisë dhe i investimit

1. Operatori me qëllim ruajtjen e aktiveve të tij, si dhe të pjesëmarrësve të tij:

- a) minimizon rrezikun e humbjes, si dhe rrezikun që mund të vijë nga vonesat në përdorimin e tyre, duke përfshirë dhe aktivet e pjesëmarrësve të tij;
- b) kryen investime në instrumente me rrezik minimal të kreditit, të tregut dhe të likuiditetit;
- c) mban aktivet e tij dhe të pjesëmarrësve me kujdestarë të rregulluar dhe të mbikëqyrura, të cilët kanë praktika kontabilizimi, procedura të ruajtjes dhe kontrole të brendshme që mbrojnë plotësisht këto aktive kundrejt rrezikut të humbjes në rastet e shfaqjes së paaftësisë paguese të kujdestarit ose nënkujdestarit, neglizhencës, mashtrimit, administrimit të dobët ose mbajtjes së të dhënave në mënyrë të papërshtatshme;
- d) garanton aksesin në kohë të aktiveve të tij dhe të pjesëmarrësve;
- e) vlerëson dhe njeh ekspozimet e tij ndaj kujdestarëve në tërësinë e marrëdhënieve me secilin.

2. Operatori krijon strategjinë e tij të investimit, e cila duhet të jetë në përputhje me strategjinë e përgjithshme të administrimit të rrezikut. Rishikimi i kësaj strategjie kryhet të paktën një herë në vit.

Neni 33

Rreziku operacional

Operatori identifikon të gjitha burimet e mundshme të rrezikut operacional, të brendshme dhe të jashtme, si dhe minimizon ndikimin e tyre nëpërmjet zhvillimit të sistemeve, politikave, procedurave dhe kontroleve të përshtatshme për këtë qëllim duke garantuar:

- a) një nivel të lartë të sigurisë dhe të qëndrueshmërisë operationale, si dhe kapacitet të mjaftueshëm për administrimin e këtij rreziku;
- b) administrimin e vijueshmërisë së biznesit, i cili ka si objektiv rikuperimin e operacioneve dhe përmbushjen e detyrimeve të operatorit edhe në rastet e një shkaputjeje në shkallë të gjerë.

Neni 34

Pranimi dhe kërkesat për pjesëmarrje

Operatori krijon kritere objektive, të bazuara në përqasjen e administrimit të rrezikut, dhe publike për pjesëmarrje në të, të cilat krijojnë një proces pranimi të drejtë dhe të hapur për palët e interesuara.

Neni 35

Marrëveshjet për pjesëmarrje në disa nivele

Operatori identifikon, vlerëson dhe administron rreziqet e krijuara nga marrëveshjet për pjesëmarrje me disa nivele (si për shembull, midis pjesëmarrësit dhe nënpjesëmarrësit).

Neni 36

Efikasiteti dhe dobishmëria

Shërbimet e ofruara nga operatori janë efikase dhe të dobishme, në përmbushjen e kërkesave të pjesëmarrësve të tij dhe të tregut ku ai operon.

Neni 37

Procedurat dhe standardet e komunikimit

Operatori përdor ose minimalisht përshtat, procedurat dhe standardet përkatëse të komunikimit, të pranuar në nivel ndërkombëtar, në mënyrë që të mbështesë efikasitetin e procesit të pagesës, klerimit, shlyerjes dhe të regjistrimit.

Publikimi i rregullave dhe i procedurave të rëndësishme

Me qëllim publikimin e rregullave dhe të procedurave të rëndësishme, operatori:

- a) zbaton/disponon rregulla dhe procedura të qarta dhe të kuptueshme, të cilat i bëhen publike pjesëmarrësve dhe palëve të interesuara;
- b) bën publike përshkrime të qarta të projektimit dhe operimit të sistemit, si dhe të drejtat dhe detyrimet e pjesëmarrësve dhe operatorëve, me qëllim njohjen e tyre me rreziqet e mbartura nga pjesëmarrja në sistem;
- c) ofron gjithë dokumentacionin dhe trajnimin e nevojshëm dhe të përshtatshëm me qëllim njohjen e pjesëmarrësve me rregullat dhe procedurat e operatorit, si dhe rreziqet që mbart pjesëmarrja në sistem;
- d) publikon tarifat për shërbime individuale që ofron, si dhe politikën e uljes së tarifave dhe të komisioneve. Gjithashtu, operatori jep përshkrime të detajuara mbi tarifat dhe komisionet për qëllime krahasuese;
- e) përditëson masat e marra në lidhje me ndryshimet e materialeve në sistem ose në mjedisin në të cilin operon, të paktën një herë në çdo dy vjet;
- f) publikon minimalisht të dhëna bazë mbi volumet dhe vlerat e transaksioneve të kryera në sistem.

KREU V MBIKËQYRJA

Mënyrat e mbikëqyrjes

1. Banka realizon mbikëqyrjen e operatorit, duke u orientuar drejt parimit të administrimit të rreziqeve. Mënyrat e mbikëqyrjes janë:
 - a) inspektimi në vend; dhe
 - b) mbikëqyrje në distancë.
2. Banka, në rast se e gjykon të arsyeshme, mund të vendosë standarde dhe kërkesa të tjera shtesë mbi operatorin, pjesëmarrësit dhe nënpjesëmarrësit e sistemit.
3. Për qëllime të mbikëqyrjes së veprimtarisë së sistemit, Banka mbikëqyr edhe aktivitetet për të cilat sistemi ka lidhur marrëveshje me të tretët (*outsourcing*), sipas nenit 17, paragrafi 1, shkronja “c”.

Inspektimi në vend

1. Me qëllim që të sigurohet dhe të kontrollohet zbatimi i ligjit për sistemin dhe akteve nënligjore të nxjerra në zbatim të tij, punonjës të Bankës, si dhe persona të tjerë të kualifikuar, të autorizuar prej saj, mund të inspektojnë ambientet e punës të sistemit, operatorit, pjesëmarrësit dhe nënpjesëmarrësit, për të kontrolluar llogaritë, regjistrat, dokumentet dhe shkresa të tjera, për të marrë informacion dhe të dhëna prej tyre, si dhe të ndërmarrin veprime të tjera që Banka mund të vlerësojë si të nevojshme.
2. Operatori, pjesëmarrësit dhe nënpjesëmarrësit, vënë në dispozicion të Bankës llogaritë, regjistrat, dokumente dhe shkresa të tjera të kërkuara nga ligji për sistemin dhe nga aktet nënligjore të nxjerra në zbatim të tij. Operatori, pjesëmarrësit dhe nënpjesëmarrësit vënë në dispozicion të Bankës çdo lloj informacioni dhe të dhënë shtesë, të cilat Banka i vlerëson si të nevojshme.
3. Banka e Shqipërisë njofton me shkresë zyrtare operatorin të paktën 10 (dhjetë) ditë pune përpara datës së inspektimit në vend, mbi programin e inspektimit dhe personat e përfshirë në procesin e inspektimit.

Mbikëqyrje në distancë

1. Banka kryen mbikëqyrjen në distancë nëpërmjet njoftimeve të detyrueshme që operatori i jep në bazë të nenit 19 të rregullores, si dhe marrjes së raportimeve periodike nga operatori të përcaktuara në paragrafët 5 dhe 6 të këtij neni.
2. Operatori, 1 (një) herë në vit, dorëzon pranë Bankës raportin e audituesit të jashtëm bashkë me pasqyrat financiare dhe një shtojcë të posaçme, sipas nenit 42 të rregullores.
3. Raporti i mësipërm dërgohet në Bankë brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga dorëzimi tek operatori dhe pas njohjes me të të strukturave vendimmarrëse të operatorit.

4. Operatori, çdo 1 (një) muaj, dorëzon pranë Bankës informacion mbi aktivitetin e sistemit, në lidhje me:

- i) numrin dhe vlerën e transaksioneve të procesuara;
- ii) informacione të tjera të parashikuara në akte nënligjore të Bankës.

Operatori duhet të garantojë në çdo moment, mundësinë e identifikimit të çdo urdhërpagese dhe të informacionit që ajo mbart.

5. Operatori çdo vit dorëzon pranë Bankës informacion në lidhje me:

- a) metodat e përdorura për të siguruar përputhshmërinë me rregullat dhe funksionimin e duhur të shërbimeve dhe sistemeve, në veçanti në lidhje me mbështetjen teknologjike;
- b) masat mbrojtëse të vendosura për sigurimin e besueshmërisë dhe integritetit të të dhënave operacionale dhe kontabël;
- c) masat e marra për administrimin e rreziqeve dhe, në veçanti, ato në përgjigje të mangësive/problemeve të hasura gjatë operimit të sistemit;
- d) masat organizative të ndërmarra në kuadër të parandalimit të pastrimit të parave;
- e) rezultatet kryesore të aktivitetit të kontrollit të kryer brenda kompanisë në nivele të ndryshme të strukturës organizative;
- f) raportet në test, teknologji dhe strukturat e IT-së (të kryera nga palë të treta ose njësi të brendshme që janë të ndryshme dhe të pavarura nga njësitë operuese të sistemit).

6. Banka mund t'i kërkojë operatorit raportime *ad hoc* për çështje të veçanta dhe operatori vë në dispozicion informacionin sa herë që i kërkohet.

Neni 42

Shtojca e raportit të auditorit të jashtëm

Shtojca e posaçme përmban:

1. Vlerësimin e përputhshmërisë me rregullat e administrimit të rrezikut:

- a) auditori i jashtëm kontrollon dhe vlerëson përputhshmërinë e rregullave të administrimit të rrezikut të sistemit, në përputhje me përcaktimet e rregullores;
- b) auditori i jashtëm vlerëson mjaftueshmërinë e sistemeve të administrimit të rreziqeve të sistemit, duke u bazuar në vlerësimin e:
 - i) përputhshmërisë me kërkesat për strukturat organizative në lidhje me administrimin e çdo rreziku të veçantë;
 - ii) politikave dhe procedurave për administrimin e çdo rreziku të veçantë, si dhe të zbatimit të tyre;
 - iii) mjaftueshmërisë së identifikimit, matjes dhe monitorimit të çdo rreziku të veçantë; dhe
 - iv) mjaftueshmërisë dhe efikasitetin e sistemit të auditit të brendshëm në lidhje me administrimin e çdo rreziku të veçantë.

2. Vlerësimin e sistemit të auditit të brendshëm:

Auditori i jashtëm kryen një vlerësim të veçantë të sistemit të auditit të brendshëm të sistemit, duke vlerësuar nëse:

- a) operatori ka ngritur një sistem auditit të brendshëm të sigurt dhe efikas, në përputhje me përcaktimet e rregullores;
- b) operatori ka krijuar njësinë e auditit të brendshëm, si njësi të pavarur nga pikëpamja funksionale dhe organizative nga njësitë e tjera organizative të sistemit të cilat kontrollon dhe nëse ajo funksionon në përputhje me përcaktimet e rregullores;
- c) operatori ka krijuar sistem auditit të brendshëm të përshtatshëm për të shmangur konfliktin e interesave; dhe
- d) operatori ka siguruar një numër të mjaftueshëm personeli, me kualifikime të duhura profesionale dhe përvojë, për funksionimin e sistemit të auditit të brendshëm, në mënyrë proporcionale me madhësinë, llojin, vëllimin dhe kompleksitetin e veprimtarive.

3. Vlerësimin e sistemit të informacionit:

- a) Auditori i jashtëm kryen një vlerësim të veçantë të gjendjes dhe të mjaftueshmërisë së sistemit për administrimin e informacionit të sistemit. Për këtë qëllim, ai:
 - i) përcakton paraprakisht qëllimin dhe thellësinë e vlerësimit bazuar në vlerësimin e rrezikut (*risk-based*);
 - ii) zbaton metodat dhe procedurat e këtij vlerësimi bazuar në vlerësimin e rrezikut (*risk-based*); dhe
 - iii) verifikon përputhshmërinë e sistemit të administrimit të informacionit me kërkesat/përcaktimet e rregullores.

b) Auditori i jashtëm, bazuar në vlerësimin e sistemit të informacionit sipas shkronjës “a”, përcakton rreziqet kryesore ndaj të cilave sistemi është i ekspozuar.

4. Shtojca duhet të përmbajë shënime shpjeguese në lidhje me zbatimin e rekomandimeve të auditorit për periudhat e mëparshme për të gjitha funksionet e audituara, dhe, në veçanti, në lidhje me funksionin e auditit të brendshëm.

5. Shtojca duhet të përfshijë edhe opinionin e auditorit të jashtëm mbi saktësinë e raportimeve pranë Bankës sipas rregullores.

Neni 43

Kompetenca vendimmarrëse të Bankës

Banka mund të nxjerrë urdhra, udhëzime dhe vendime, nëpërmjet të cilëve t’u kërkojë sistemit, operatorit, pjesëmarrësve dhe nënpjesëmarrësve për të vepruar ose për të mos vepruar, në çfarëdo lloji mënyre që Banka e vlerëson të nevojshme ose të këshillueshme.

Neni 44

Masa ndëshkimore

1. Në rast të shkeljes së dispozitave të ligjit për sistemin dhe të rregullores, Banka mund të vendosë të ndërmarrë masat e mëposhtme:

a) Masa parandaluese. Banka merr ndaj operatorit një ose disa nga masat e mëposhtme:

i) Banka paralajmëron operatorin për mosrespektimin e standardeve për një veprimtari të sigurt dhe të qëndrueshme dhe për këtë qëllim kërkon prej tij paraqitjen e një plani ose marrëveshjeje për ndërprerjen e veprimeve në kundërvajtje dhe ndreqjen e shkeljeve të dispozitave të ligjit për sistemin dhe të akteve nënligjore të nxjerra në zbatim të tij dhe respektimin e standardeve për një veprimtari të sigurt dhe të qëndrueshme;

ii) Në zbatim të pikës 1, shkronjës “b”/i të këtij neni, operatori paraqet në Bankë planin apo marrëveshjen e mësipërme brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja e kërkesës, sipas paragrafit 1 ose sipas afatit të caktuar nga Banka;

iii) Banka, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga data e paraqitjes së planit ose marrëveshjes së propozuar nga operatori, njofton me shkrim këtë të fundit për miratimin ose jo të tyre, si dhe kërkon informacion shtesë, nëse gjykohet e arsyeshme. Banka mund të zgjasë afatin, brenda të cilit jepet njoftimi për miratimin e planit ose të marrëveshjes.

b) Masa mbikëqyrëse. Banka merr ndaj operatorit një ose disa nga masat e mëposhtme:

i) I kërkon rritje të kapitalit dhe të burimeve financiare, me qëllim që të sigurojë funksionimin e sigurt, të rregullt dhe të vazhdueshëm të veprimtarisë së sistemit në kuadër të adresimit të ekspozimeve të mundshme;

ii) Urdhëron ndërprerjen e veprimeve në kundërvajtje, si dhe ndreqjen e shkeljeve të dispozitave ligjore ose nënligjore.

2. Banka ndërmerr veprime të mëtejshme në rast të mosrespektimit të detyrimeve që rrjedhin nga ligji për sistemin dhe aktet nënligjore.

3. Banka vendos sanksione administrative sipas nenit 12 të ligjit për sistemin.

4. Sanksionet administrative dhe masat e tjera, të ndryshme nga revokimi ose pezullimi i licencës, merren nga Zëvendësguvernatori i Parë i Bankës.

Neni 45

Ankimi

1. Operatori i cenuar nga një akt administrativ i Bankës ka të drejtë të kërkojë shfuqizimin ose ndryshimin e këtij akti nga Guvernatori brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga data kur ankuesi ka marrë njoftim për aktin ose nga data e publikimit të tij.

2. Banka, para nxjerrjes së aktit administrativ, i jep operatorit, ndaj të cilit propozohet marrja e masës, të drejtën për t’u shprehur me shkrim brenda 5 (pesë) ditëve, në lidhje me marrjen e masës së propozuar.

3. Realizimi i ankimit administrativ te Guvernatori është kusht i domosdoshëm për ezaurimin e rekursit administrativ dhe për t’i dhënë mundësi operatorit të cenuar t’i drejtohet gjykatës.

4. Ankimi administrativ, sipas paragrafit 1, nuk e pezullon zbatimin e aktit administrativ të nxjerrë nga Banka, në rastet kur kjo e fundit çmon se stabiliteti i sistemit financiar në tërësi, mund të cenohet apo të rrezikohet nga efekti pezullues i ankimit.

5. Ankimi administrativ paraqitet në formë shkresore dhe duhet të shprehë shkaqet për të cilat

ankimohet akti administrativ, si dhe duhet të ketë të bashkëlidhur një kopje të aktit.

6. Në të gjitha ato raste kur Banka çmon se zbatimi i menjëhershëm i aktit administrativ u shërben interesave të sigurisë dhe qëndrueshmërisë së sistemit financiar në tërësi, ajo mund ta kushtëzojë fillimin e procedurës së ankimit administrativ me ofrimin nga ana e shtetasve ose subjekteve juridike të cenuar, të garancive juridike të përshtatshme për ekzekutimin paraprak dhe të menjëhershëm të aktit administrativ.

Formular nr. 1

**KËRKESË
DREJTUAR
BANKËS SË SHQIPËRISË
PËR T'U LICENCUAR
SI OPERATOR SISTEMI PAGESASH OSE SI SHTËPI KLERIMI TË PAGESAVE**

Emri i subjektit: _____

Vendndodhje e propozuar: Adresa _____, Shqipëri
(qyteti) (rrethi)

Me anë të kësaj kërkesë i drejtohem Bankës së Shqipërisë, duke i vënë në dispozicion çdo informacion të kërkuar prej saj, për të na pajisur me licencë për të kryer veprimtari si “Sistem pagesash” ose “Shtëpi klerimi”.

Në aktivitetin që ne propozojmë të kryejmë, angazhohemi për zbatimin e ligjit, “Për sistemin e pagesave” dhe të akteve nënligjore përkatëse.

Kërkuesit

Shënim. Kërkesa e shoqëruar me dokumentet dhe me formularët e kërkuar në mbështetje të rregullores dërgohen në adresën e mëposhtme:

Departamenti i Sistemeve të Pagesave dhe i Kontabilitetit dhe Financës,
Banka e Shqipërisë

Tiranë, Shqipëri.

Formular nr. 2

VENDIMI

I -----

(organi vendimmarrës)

PËR CAKTIMIN E PËRFAQËSUESVE

----- (organi vendimmarrës) vërteton që, me sa dimë e besojmë, informacioni i paraqitur në këtë kërkesë është i vërtetë dhe i plotë. Për më tepër, ----- (organi vendimmarrës) emëron dhe përcakton si përfaqësues:

(emri) (atësia) (mbiemri)

Adresa: _____
(rruga, numri) (qyteti) (shteti)

(numri i telefonit) (numri i faksit/teleksit)

Përfaqësuesi i mësipërm është i autorizuar të përfaqësojë subjektin dhe të paraqitet të nënshkruajë para Bankës së Shqipërisë, përveç rasteve kur Banka e Shqipërisë, do të kërkojë veprime personale nga anëtarët e ----- (organit vendimmarrës).

Përfaqësuesi është i autorizuar të bëjë gjithçka të nevojshme, në mënyrë sa më të plotë dhe të përmbushë të gjitha synimet dhe qëllimet siç do të mund t'i bënte vetë i nënshkruari, nëse do të paraqiste dhe do të merrte personalisht gjithë korrespondencën dhe dokumentet nga Banka e Shqipërisë.

Datë _____,

(emri, mbiemri)

(nënshkrimi)

Shënim. Ky formular duhet të vërtetohet nga noteri.

**PARASHIKIMI I TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE
PËR 3 VITET E PARA TË AKTIVITETIT**

TË ARDHURAT

TOTALI I TË ARDHURAVE _____ lekë

SHPENZIMET

TOTALI I SHPENZIMEVE _____ lekë

TË ARDHURAT NETO PARA TAKSAVE _____ lekë

Nëpërmjet së cilës, unë deklaroj se informacioni i paraqitur këtu, me sa di dhe besoj, është i vërtetë dhe i saktë. Ai pasqyron të gjitha pasuritë dhe detyrimet dhe nuk përmban fshehje të fakteve. Deklaroj se informacioni i dhënë, i paraqitet vullnetarisht nga unë Bankës së Shqipërisë.

Çdo paraqitje e gabuar ose lënie jashtë e fakteve në këtë raport, mund të jetë shkak që Banka e Shqipërisë të refuzojë pjesëmarrjen time në kërkesë dhe në atë shkallë që kjo paraqitje e gabuar ose lënie jashtë e fakteve, pasqyron ndershmërinë dhe personalitetin tim, kjo mund të shërbejë si shkak për refuzimin e krejt kërkesës.

Në qoftë se kërkohet informacion financiar shtesë ose më i detajuar, unë do ta paraqes atë siç kërkohet nga Banka e Shqipërisë.

(data)
)

(nënshkrimi i plotë

zbatueshëm:

Në qoftë se është i

përgatitësit)

(nënshkrimi i

Nënshkruar në datë: _____

(nënshkrimi i noterit)

Shënim. Do të plotësohet nga çdo ortak/aksionar.

Formular nr. 5

AUTORIZIM PËR DHËNIEN E INFORMACIONIT KONFIDENCIAL

(Të plotësohet secili prej dy formularëve të autorizimit në origjinal)

ATIJ QË MUND T'I INTERESOJË

Unë, _____, me këtë shkresë, autorizoj dhe i kërkoj çdo personi, firmë, nëpunësi, organi ligjor, shoqate, organizate ose institucioni, të cilët kanë kontroll mbi çdolloj dokumenti, regjistri ose informacioni tjetër që ka të bëjë me mua, t'i paraqesë origjinalin ose kopjet e çdolloj dokumenti regjistri apo informacioni tjetër Bankës së Shqipërisë, Departamentit të Sistemeve të Pagesave dhe Kontabilitetit dhe Financës apo ndonjë personi të autorizuar prej saj, për qëllime të inspektimit ose të kopjimit të tyre në zbatim të legjislacionit në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

Emri, mbiemri

Adresa e plotë

Data (data/muaji/viti)

Nënshkrimi

Nënshkruar në praninë time

Data _____

(NËNSHKRIMI I NOTERIT)

ATIJ QË MUND T'I INTERESOJË

Unë, _____, me këtë shkesë, autorizoj shkresë dhe i kërkoj çdo personi, firmë, nëpunësi, organi ligjor, shoqate, organizate ose institucioni, të cilët kanë kontroll mbi çdolloj dokumenti, regjistri ose informacioni tjetër që ka të bëjë me mua, t'i paraqesë origjinalin ose kopjet e çdolloj dokumenti, regjistri apo informacioni tjetër Bankës së Shqipërisë, Departamentit të Sistemeve të Pagesave dhe Kontabilitetit dhe Financës apo ndonjë personi të autorizuar prej saj, për qëllime të inspektimit ose të kopjimit të tyre në zbatim të ligjeve të Shqipërisë.

Emri, mbiemri

Adresa e plotë

Data

Nënshkruar në datë _____

Nënshkrimi

(NËNSHKRIMI I NOTERIT)

Shënim. Do të plotësohet nga çdo ortak/aksionar.